

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2736-

5. september 2023

Representantforslag 241 (2022-2023) om mer motiverende videregående skole

Jeg viser til brev fra Stortingets utdannings- og forskningskomité der det bes om min vurdering av representantforslag 241 (2022-2023) fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland, Guri Melby, Ingvild Wetrhus Thorsvik, Sveinung Rotevatn om en mer motiverende videregående skole.

Jeg deler forslagsstillernes vurdering av at vi trenger en enda mer motiverende videregående opplæring som alle elever og lærlinger opplever meningsfull, utfordrende og givende.

Det norske arbeidslivet er høykompetent, og det å ha en kvalifikasjon fra videregående opplæring har blitt en nødvendig forutsetning for å få varig tilknytning til det norske arbeidslivet. De siste ti årene har andelen som fullfører videregående opplæring økt med 9 prosentpoeng. Blant elevene som begynte på det første året i videregående opplæring i 2016, fullførte 81 prosent med studie- eller yrkeskompetanse. Rundt 90 prosent av elevene som startet på studieforbereidende utdanningsprogrammer fullførte innen fem år, mot rundt 70 prosent blant yrkesfagelevne.

Jeg ønsker at alle som går inn i videregående opplæring faktisk blir kvalifisert til læreplass, arbeid, utdanning og livslang læring. Derfor er jeg glad for at vi nå får en ny opplæringslov. Den nye loven gir både utvidede rettigheter og bedre fleksibilitet for den enkelte i videregående opplæring. Disse rettighetene er et av de viktigste grepene i Fullføringsreformen. Når alle får rett til å få opplæring fram til de har bestått videregående

opplæring, vil også flere kunne få opplæring som treffer deres behov og flere vil bli kvalifisert til arbeid, læreplass og videre utdanning.

Retten til yrkesfaglig rekvalifisering, som gir mulighet til å ta et nytt fagbrev eller til å ta et første fagbrev dersom man har studiekompetanse fra før, er viktig både for den enkelte og for å ha en kompetent arbeidsstyrke.

Uansett utgangspunkt er det en forutsetning for motivasjonen til å fullføre at alle elever og lærlinger opplever mestring. For å få til dette så er det nødvendig med en mer fleksibel tilnærming til videregående opplæring. Dette var viktig for oss i arbeidet med ny opplæringslov og jeg er glad for at det er tverrpolitisk enighet om dette.

Når de aller fleste går gjennom videregående opplæring, må også opplæringen være tilrettelagt for alle. Videregående opplæring skal romme hele elev- og lærlinggruppen og gi dem fagkunnskapene, ferdighetene og det brede grunnlaget de trenger videre i livet.

Fullføringsreformen legger til rette for en fleksibel opplæring og bedre tilpassede løp – som vil gagne alle elever og lærlinger.

Representantene har 8 forslag. Jeg har samlet forslagene tematisk og kommenterer hvert tema for seg.

Forslag knyttet til endringer i fag- og timefordelingen, læreplaner og tilbudsstruktur (forslag nr. 1, 3, 4, 5, 6, 7)

- 1. Utvikle en alternativ fag- og timefordeling for videregående opplæring som tar høyde for at undervisningen kan organiseres i moduler, der elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.*
- 3. Styrke mulighetene til å ta fag på tvers av studieretningene, og vurdere å fjerne skillet mellom studiespesialisering og yrkesfag slik at sluttkompetansen avgjøres av elevens sammensetning av fag.*
- 4. Igangsette et arbeid med å øke antall timer programfag på studiespesialiserende utdanningsprogram i videregående opplæring.*
- 5. Endre reglene for programfag, slik at elevene kan velge programfag å fordype seg i utenom programområdene.*
- 6. Påse at elevene på studiespesialiserende utdanningsprogram får muligheten til å ta valgfag allerede fra Vg1.*
- 7. Stortinget ber regjeringen vurdere om ex.phil.- undervisningen kan tilbys som valgfag til studiespesialiserende utdanningsprogram.*

Som nevnt innledningsvis er det et mål for regjeringen at alle skal fullføre videregående opplæring, og at de med det skal være kvalifisert for videre arbeid og utdanning. Som representantene er godt kjent med, er et sentralt tiltak i Fullføringsreformen at det skal gjøres en gjennomgang av fag- og timefordelingen i videregående opplæring med sikte på økt fordypning, valgfrihet og relevans. Utdanningsdirektoratet har nylig levert en plan for hvordan vi kan gjøre en slik gjennomgang av fag- og timefordelingen. Planen er utviklet i samarbeid med berørte aktører. Dette er et langsiktig arbeid som jeg vil gi Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utføre, og som tar sikte på å etablere en ny fag- og timefordeling som gir nettopp større grad av relevans, fordypning og valgfrihet, slik forslagsstillerne etterlyser.

Gjennomgangen av fag- og timefordelingen er et omfattende prosjekt som skal behandle mange og komplekse problemstillinger, og som involverer mange aktører. Aktuelle problemstillinger og tema for arbeidet vil blant annet være de som forslagsstillerne løfter frem, og mange flere. Først og fremst ønsker vi å se på disse problemstillingene sammen med berørte aktører. Derfor tar vi sikte på å utvikle en strategi for arbeidet i samarbeid med berørte aktører, og med utgangspunkt i at en ny fag- og timefordeling skal gi elevene mer valgfrihet, større muligheter til fordypning og relevante fag.

Vi følger også opp andre tiltak i Fullføringsreformen, og gjennom ny opplæringslov får den enkelte både utvidede rettigheter og bedre fleksibilitet i videregående opplæring.

Det er også med dagens fag- og timefordeling mulig for elever å velge programfag fra andre utdanningsprogram enn det de går på og det er satt av tid til valgfrie programfag. Hvor mye tid som er avsatt varierer mellom utdanningsprogrammene.

Forslag om modulisering og periodisering (forslag nr. 2)

Utarbeide en nasjonalt fastsatt struktur for modulbasert opplæring, slik at skoleeiere og skoler enkelt kan velge å ta i bruk modulbasert opplæring i sine videregående skoler, slik at elevene får muligheten til å konsentrere seg om færre fag på samme tid, i kortere terminer og med sluttvurdering.

Forslagsstillerne bruker begrepene modulbasert opplæring og periodisering om å ta færre fag samtidig over kortere periode. Jeg vil i det følgende skille mellom modulbasert opplæring og periodisering. Med periodisering mener vi i opplæringslovens forstand at fagene avsluttes etter en termin i stedet for å gå over et opplæringsår.

Når det gjelder periodisering eller «plogging» er dette noe som er mulig også i dag, innenfor dagens fag – og timefordeling, i fag med lokalt gitt eksamen. Dette betyr at elevene får det fastsatte timetallet etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet i fagene, men over en kortere periode. Eleven skal ha det fastsatte timetallet etter læreplanverket, vurdering og følge trekkordningen til eksamen. Det er skoleeiers ansvar å sikre at periodisering er innenfor lovens og forskriftenes rammer.

Periodisering kan være et nyttig verktøy for å tilrettelegge for mer fordypning og relevans dersom det lokalt vurderes at periodisering er noe som passer for elevene og er praktisk gjennomførbart for skolene. Ellers mener jeg at økt fordypning, valgfrihet og relevans er

viktige grep for å gjøre videregående opplæring mer motiverende, og dette er derfor også det som ligger til grunn for gjennomgangen av fag- og timefordelingen.

For ordens skyld ønsker jeg også å opplyse om at fra august 2024 skal modulstrukturert opplæring i videregående opplæring være hovedmodellen for opplæring for voksne. I første omgang gjelder dette 13 lærefag. Utdanningsdirektoratet har ansvaret for å utvikle modulstrukturerte læreplaner i videregående opplæring (VOV). Læreplanene vil bli sendt på høring i september 2023. Det er ikke planlagt å utvide modulstrukturert opplæring til de som tar opplæring med ungdomsrett. Med ny opplæringslov har alle over 19 år mulighet til å velge opplæring for voksne i videregående opplæring.

Forslag om stortingsmelding (forslag nr. 8)

Stortinget ber regjeringen legge fram en egen stortingsmelding om hvordan Oppfølgingstjenesten i fylkene kan spille en større rolle gjennom å inkludere flere i videregående opplæring og arbeid, med mål om økt gjennomføring av videregående opplæring.

Den fylkeskommunale oppfølgingstjenesten (OT) er en lovpålagt tjeneste for ungdom som har rett til videregående opplæring, men som ikke har skoleplass eller arbeid. Tjenesten gjelder i dag for ungdom i alderen 16 til 21 år. Med ny opplæringslov, som etter planen vil tre i kraft høsten 2024, utvides målgruppen til 24 år. Målet med oppfølgingstjenesten er å sørge for ungdom som hører til i målgruppa får tilbud om opplæring, arbeid, andre kompetansefremmende tiltak, eventuelt en kombinasjon av disse. OT skal sikre tverretattlig samarbeid mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige instanser. Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at det har vært en økning i antall ungdommer som er i oppfølgingstjenesten (OT) sammenlignet med fjoråret. Økningen har vært særlig stor blant de yngste ungdommene (17 år eller yngre). Det bekymrer meg at vi ser en økning i antall ungdom som verken er i skole eller arbeid.

Regjeringen ønsker å redusere utenforskap, særlig blant unge. Her har jeg et tett samarbeid med arbeids- og inkluderingsministeren. På Kunnskapsdepartementets område vil vi blant annet se på hvordan oppfølgingstjenesten kan videreutvikles, særlig i lys av den nye fullføringsretten. Det kan være mange og sammensatte årsaker til at ungdom ikke fullfører videregående. Regjeringen mener derfor det er nødvendig at det jobbes mer på tvers av sektorene. Regjeringen har blant annet satt i gang en pilot for å finne ut mer om hvordan oppfølgingstjenesten og NAV kan samarbeide bedre for å redusere frafall fra videregående opplæring.

Det er den enkelte fylkeskommune som er den beste til å utforme de konkrete tiltakene i Fullføringsreformen slik at opplæringen blir mest mulig motiverende og slik at ungdommene får de kvalifikasjonene de trenger – enten til videre studier eller i arbeidslivet.

Jeg har et godt samarbeid og en god dialog med fylkeskommunene om gjennomføringen av Fullføringsreformen, og innsatsen på alle nivåer, for at alle som går inn i videregående opplæring skal fullføre og være kvalifisert til videre utdanning, arbeid og livslang læring.

Regjeringen har per i dag ikke planer om en stortingsmelding som omhandler Oppfølgingstjenesten. Vi vil heller fortsette å styrke fylkeskommunenes rammer for at flere skal bli kvalifisert. Oppfølgingstjenesten er et viktig virkemiddel for å få flere ungdommer inn i opplæring som kvalifiserer.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur